

รายงานสรุปผล

การจัดงานพิธีลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ
ด้านการแข่งขันทางการค้าระหว่างสำนักงานคณะกรรมการ
การแข่งขันทางการค้ากับสถาบันการศึกษา (13 แห่ง)
และงานเสวนาทางวิชาการ

MOU

สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
ธันวาคม 2563

02

ความเป็นมา
และวัตถุประสงค์ของโครงการ

03

กำหนดการ

04

งานพิธีลงนามในบันทึกข้อตกลง
ความร่วมมือด้านการแข่งขันทางการค้า:
คำกล่าวเปิดงาน สถาบันการศึกษา
และแนวทางความร่วมมือ

13

งานเสวนาทงวิชาการ:
เนื้อหางานเสวนา
คำถาม-คำตอบ และข้อเสนอแนะ

29

ภาคผนวก:
การประชาสัมพันธ์
การประเมินผล และประมวลภาพ

สารบัญ

ความเป็นมา

และวัตถุประสงค์ของโครงการ

สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลด้านการแข่งขันทางการค้า มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบธุรกิจทั้งในด้านโครงสร้างตลาดและด้านพฤติกรรมกรรมการแข่งขันทางการค้าให้เป็นไปอย่างเสรีและเป็นธรรม โดยจัดตั้งขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ที่ปรับปรุงแก้ไขจากพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 เพื่อให้มีความเป็นอิสระมากขึ้น มีการบังคับใช้ได้ครอบคลุมมากขึ้น และมีความกระชับฉับไวในการดำเนินงานมากขึ้นอีกด้วย ในอดีตที่ผ่านมาสำนักงานฯ หน้าที่เป็นหน่วยงานอยู่ภายใต้กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ได้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการร่วมกับสถาบันการศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค แต่ระยะเวลาของความร่วมมือภายใต้ ข้อตกลงดังกล่าวได้ครบกำหนดแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561

ในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เป็นหน่วยงานของรัฐบาลแบบใหม่ ซึ่งเป็นหน่วยงานธุรการของรัฐที่เป็นอิสระ (Independent Administrative Organization) ที่มุ่งกำกับดูแลการแข่งขันในตลาดให้เป็นไปอย่างเสรีและเป็นธรรม ป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำที่ไม่เป็นธรรมในการประกอบธุรกิจที่ส่งผลต่อการแข่งขันในตลาด อันจะส่งผลให้เกิดการผูกขาดลดการแข่งขันหรือจำกัดการแข่งขันในตลาด ทั้งนี้ตามมาตรา 29(9) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า มีอำนาจหน้าที่จัดให้มีหรือให้ความร่วมมือกับองค์กรอื่นในการศึกษาอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้า จึงควรมีการสร้างความร่วมมือ (MOU) ด้านการแข่งขันทางการค้าร่วมกับสถาบันการศึกษา เพื่อสร้างความร่วมมือในการศึกษาและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้า อันเป็นการส่งเสริมการพัฒนาการเรียนการสอน การศึกษาวิจัย และสร้างองค์ความรู้ด้านการแข่งขันทางการค้า และเพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันทางการค้า อันเป็นการส่งเสริมการกำกับดูแลการแข่งขันอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเพื่อสร้างความร่วมมือในการสร้างการตระหนักรู้ ส่งเสริมและปลูกฝังวัฒนธรรมการแข่งขันทางการค้าอย่างเสรีและเป็นธรรมให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง

กำหนดการ

งานพิธีลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือด้านการแข่งขันทางการค้าระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ากับสถาบันการศึกษา (13 แห่ง) และงานเสวนาทงวิชาการ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการสอนกฎหมายการแข่งขันทางการค้าและการเป็นศูนย์กลางเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการแข่งขันทางการค้าในระดับภูมิภาค” จัดขึ้นในวันอังคารที่ 8 ธันวาคม 2563 เวลา 09.00 - 13.30 น. ณ ห้องออติทอเรียม โรงแรมเซ็นทรา บาย เซ็นทารา ศูนย์ราชการ และคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ

08.30 - 09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 - 09.15 น.	กล่าวรายงาน โดย ว่าที่ร้อยเอกณัฐพล พัวประเสริฐ ผู้อำนวยการฝ่ายเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วม
09.15 - 09.45 น.	กล่าวเปิดงาน โดย ศาสตราจารย์สภกนธ์ วรรณัญวัฒนา ประธานกรรมการการแข่งขันทางการค้า
09.45 - 10.15 น.	พิธีลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือด้านการแข่งขันทางการค้า ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า กับ สถาบันการศึกษา (13 แห่ง) 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 3) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 4) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 5) มหาวิทยาลัยสวนดุสิต 6) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ 7) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ 8) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 9) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง 10) มหาวิทยาลัยนเรศวร 11) มหาวิทยาลัยขอนแก่น 12) มหาวิทยาลัยบูรพา 13) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
10.15 - 12.30 น.	งานเสวนาทงวิชาการ หัวข้อ “แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการสอนกฎหมายการแข่งขันทางการค้าและการเป็นศูนย์กลางเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการแข่งขันทางการค้าในระดับภูมิภาค” โดย - ดร.เบญจวรรณ ตั้งสถาพรพันธ์ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา อาจารย์พิเศษ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ - ผศ.ดร.วิโรจน์ วาทินพงศ์พันธ์ รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - ผศ.ดร.พรชัย วิสุทธิศักดิ์ คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ - รศ.วนิดา แสงสารพันธ์ รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น - อาจารย์สุทธิชัย งามชื่นสุวรรณ คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดำเนินรายการ โดย - นายสมศักดิ์ เกียรติชัยลักษณ์ เลขาธิการคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
12.30 - 13.30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน

งานพิธีลงนามในบันทึกข้อตกลง ความร่วมมือด้านการแข่งขันทางการค้า

ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า กับสถาบันการศึกษา (13 แห่ง)

สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า นำโดย นายสมศักดิ์ เกียรติชัยลักษณ์ เลขาธิการคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือด้านการแข่งขันทางการค้า กับสถาบันการศึกษา 13 แห่ง เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2563 เวลา 09.00 - 13.30 น. ณ ห้องออติทอเรียม โรงแรมเซ็นทรา บาย เซ็นทารา ศูนย์ราชการ และคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ ทั้งนี้ มีผู้ร่วมงานจำนวน 85 คน โดยแบ่งออกเป็น คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เลขาธิการคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า บุคลากรของสถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน

คำกล่าวเปิดงาน

ประธานกรรมการการแข่งขันทางการค้า

ศาสตราจารย์ สกอร์ วรญญวัฒนา

ประธานกรรมการการแข่งขันทางการค้าและประธานในพิธี

ผม มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับเกียรติเป็นประธานในพิธีลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือด้านการแข่งขันทางการค้าระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า กับสถาบันการศึกษา 13 แห่ง ที่จัดขึ้นในวันนี้

การประกอบธุรกิจภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรี (Laissez-faire) ผู้ประกอบธุรกิจในตลาดมีทั้งผู้ประกอบการขนาดใหญ่และผู้ประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งต้องดำเนินธุรกิจแข่งขันกัน ผู้ประกอบธุรกิจขนาดใหญ่จะมีความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive advantage) มากกว่า เนื่องจากประสิทธิภาพในการผลิตหรือการบริหารจัดการ เช่น การประหยัด

ต่อขนาด การประหยัดต่อขอบเขต ต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า ฯลฯ ทั้งนี้ การเป็นผู้ประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ไม่ได้เป็นสิ่งที่ต้องห้ามที่ขัดต่อกฎหมาย แต่หากผู้ประกอบการขนาดใหญ่ใช้ความได้เปรียบดังกล่าวไปก่อให้เกิดการผูกขาดในตลาดหรือกีดกันผู้ประกอบการรายอื่นในตลาดไม่ให้อาจแข่งขันในตลาดได้ หรือสร้างอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ รวมทั้งกรณีผู้ประกอบการตกลงร่วมกันกระทำการอันเป็นการผูกขาด ลด หรือจำกัดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจ ย่อมก่อให้เกิดผลเสียต่อการแข่งขันในตลาดและกระทบต่อประโยชน์หรือสวัสดิการของผู้บริโภคในท้ายที่สุด ดังนั้น ประเทศต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายการแข่งขันทางการค้า (Competition law) หรือกฎหมายป้องกันการผูกขาด (Antitrust law) เพื่อกำกับดูแลให้ผู้ประกอบธุรกิจ มีการประกอบกิจการแข่งขันกันอย่างเสรีและเป็นธรรม รวมทั้งป้องกันการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจ ตลอดจนการนำไปสู่การสร้างสนามการแข่งขันที่ยุติธรรมให้กับผู้ประกอบการทุกราย (Level playing field)

แต่ในปัจจุบัน เป็นที่ทราบกันดีว่า สภาพการแข่งขันในตลาดไม่เพียงแต่ขึ้นอยู่กับว่า ผู้ประกอบการรายใดที่มีความสามารถในการทำกำไรและมีเงินทุนในการบริหารจัดการสูง จนสามารถถือครองส่วนแบ่งตลาดได้ในสัดส่วนที่มากแล้วจะสามารถกำหนดทิศทางของตลาดนั้นได้ ดังเช่นความสัมพันธ์แบบปลาใหญ่กับปลาเล็ก แต่หลังจากที่เทคโนโลยีเข้ามา มีบทบาทสำคัญต่อการสนับสนุนการประกอบธุรกิจ จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ต่อสภาพการแข่งขันของตลาดในรูปแบบเดิมไปอย่างมาก องค์กรที่สามารถปรับตัวได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็วและสามารถใช้เทคโนโลยีมาพัฒนาทางเลือกและตั้งศักยภาพในการประกอบธุรกิจออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง ก็จะสามารถเข้ามาเป็นผู้เล่นคนสำคัญในตลาดได้แม้ว่าองค์กรนั้นจะเป็นเพียงผู้ประกอบการขนาดเล็กและไม่ได้เป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดก็ตาม ดังนั้นแล้ว สภาพการแข่งขันในตลาดในปัจจุบันจึงไม่ใช่เพียงปลาใหญ่ที่ไล่กินปลาเล็กอย่างเดียวอีกต่อไป แต่ได้เกิดการแข่งกันระหว่างปลาที่เร็วกว่าปลาที่ช้าอีกด้วย ซึ่งการประกอบธุรกิจในรูปแบบใหม่ที่นำระบบ IT หรือดิจิทัล (Digital) มาประยุกต์ใช้นั้น ย่อมสร้างให้องค์กรจำเป็นต้องศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่นั้นด้วย เนื่องด้วยโครงสร้างตลาดของธุรกิจรูปแบบใหม่ไม่สามารถใช้องค์ความรู้เดิมมาศึกษาทำความเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพดีพออีกต่อไปแล้ว

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 เป็นกฎหมายเศรษฐกิจที่สำคัญในการกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้าของผู้ประกอบการธุรกิจให้มีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ไม่ให้มีการผูกขาด ลิด หรือจำกัดการแข่งขันทางการค้า อาจกล่าวได้ว่ากฎหมายการแข่งขันทางการค้า (Competition law) เปรียบเป็นธรรมนูญทางการค้า ซึ่งกำกับดูแลให้มีการแข่งขันในตลาดอย่างเสรีและเป็นธรรม ส่งเสริมให้เกิดความเจริญเติบโตและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ มีการขยายตัวของตลาด การค้า และการลงทุน และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้บริโภคในท้ายที่สุด ทั้งนี้ การกำกับดูแลให้มีการแข่งขันในตลาดอย่างเสรีและเป็นธรรมนั้น เพื่อปกป้องกระบวนการแข่งขัน (Competition process) ในตลาด และผลประโยชน์ของผู้บริโภค (Benefit of consumers) เป็นสำคัญ โดยพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ได้กำหนดลักษณะของพฤติกรรมต้องห้ามทางการค้าไว้ เช่น การใช้อำนาจเหนือตลาดอย่างไม่เป็นธรรม (Abuse of dominance) การกระทำร่วมกัน (Cartels) การปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม (Unfair trade practice) รวมไปถึงการกำกับดูแลการรวมธุรกิจ (Merger & Acquisition) เพื่อดูแลโครงสร้างตลาดให้มีการแข่งขันกันอย่างเหมาะสมด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้า โดยกำกับดูแลการประกอบธุรกิจทั้งในด้านโครงสร้างตลาดและด้านพฤติกรรมการแข่งขันทางการค้า ซึ่งในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ได้มีจัดทำประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ออกมาเพื่อใช้บังคับและกำกับดูแลพฤติกรรมการแข่งขันในตลาดที่มีลักษณะไม่เป็นการทั่วไปและสามารถพร้อมปรับตัวต่อสภาพการแข่งขันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่องได้ เช่น ธุรกิจแฟรนไชส์ ธุรกิจให้บริการรับและส่งอาหาร (Food delivery) เป็นต้น ทั้งนี้ การบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าไม่ได้มุ่งหวังให้การประกอบธุรกิจมีอุปสรรคหรือเติบโตไม่ได้ แต่กฎหมายการแข่งขันทางการค้าจะเป็นเหมือนหลักประกันในการคุ้มครองการแข่งขันเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย เนื่องจากหลายธุรกิจต้องการให้มีแนวทางการปฏิบัติทางการค้าที่ดีไว้เป็นกฎกติกาสำหรับยึดถือระหว่างกัน

นอกเหนือจากการมุ่งเน้นการปราบปรามการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายการแข่งขันทางการค้าด้วยการบังคับใช้กฎหมายแล้ว (Law enforcement) การส่งเสริมการแข่งขันทางการค้า (Competition advocacy) ก็เป็นอีกภารกิจหน้าที่ที่สำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ที่มุ่งเน้นการป้องปรามไม่ให้เกิดการประกอบธุรกิจที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายการแข่งขันทางการค้า รวมทั้งต้องดำเนินการส่งเสริมให้มีการประกอบธุรกิจแข่งขันกันอย่างเสรีและเป็นธรรม ทั้งนี้ สถาบันการศึกษาเป็นภาคส่วนสำคัญที่จะสามารถเข้ามามีบทบาทในการร่วมพัฒนาองค์ความรู้ด้านการแข่งขันทางการค้าให้สอดคล้องกับสภาพการแข่งขันและพฤติกรรมทางการค้าที่เปลี่ยนแปลงไป

การสร้างความร่วมมือ (MOU) ด้านการแข่งขันทางการค้าร่วมกับสถาบันการศึกษา จะเป็นการสร้างการตระหนักรู้และปลูกฝังวัฒนธรรมการแข่งขันทางการค้าอย่างเสรีและเป็นธรรมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้รับทราบ เข้าใจ และปฏิบัติตามกฎหมายการแข่งขันทางการค้า รวมทั้งร่วมเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการแข่งขันทางการค้า ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายในวงกว้างทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งจะนำไปสู่การส่งเสริมสภาพแวดล้อมการแข่งขันให้มีการประกอบธุรกิจแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม

การลงนามบันทึกข้อตกลงในวันนี้ เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของ สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า และสถาบันการศึกษา ที่จะสร้างความร่วมมือในการศึกษาอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้า รวมทั้ง การพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันทางการค้า ตลอดจนสร้างการตระหนักรู้ ส่งเสริมและปลูกฝังวัฒนธรรมการแข่งขันทางการค้าอย่างเสรีและเป็นธรรมให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ามีแนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาผู้มีความสนใจในกฎหมาย การแข่งขันทางการค้าอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจัดค่ายสัมมนาเชิงปฏิบัติการด้านการแข่งขันทางการค้า (Competition camp) การจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการแข่งขันทางการค้าให้แก่สถาบันการศึกษา ฯลฯ รวมไปถึงการแลกเปลี่ยน ความเชี่ยวชาญระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าในฐานะองค์กรกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้ากับ สถาบันการศึกษาในฐานะผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ โดยไม่เพียงแต่เป็นการพัฒนาความเชี่ยวชาญในด้านกฎหมาย หรือด้านเศรษฐศาสตร์เพียงเท่านั้น แต่ในด้านเทคโนโลยีที่ในปัจจุบันได้กลายเป็นกลไกสำคัญในการขยายขีดสมรรถนะ ขององค์กรให้สามารถขับเคลื่อนไปด้วยประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ ซึ่งบันทึกข้อตกลงนี้จะช่วยสร้างพื้นที่การเรียนรู้และ พัฒนาด้านเทคโนโลยีขึ้นมา เช่น การพัฒนา Sandbox ระบบการแข่งขันทางการค้า นอกจากนี้ สถาบันการศึกษายังมี บทบาทสำคัญต่อการช่วยพัฒนาการวางรากฐานการเผยแพร่ความรู้ด้านการแข่งขันทางการค้าและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานอีกด้วย เช่น การจัดทำ Solution for Competition indicator การจัดให้มี Competition Academy ตลอดจนเป็นโหนดเครือข่าย (network node) ให้แก่สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า โดยทำหน้าที่เชื่อม ประสานกับเครือข่ายย่อยของมหาวิทยาลัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และการเฝ้าระวัง พฤติกรรมทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมในพื้นที่นั้น ๆ

ท้ายที่สุดนี้ ผมขออวยพรให้ความพยายามครั้งนี้ประสบผลสำเร็จจลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ปรารถนาไว้ทุกประการ อันจะนำไปสู่ความเป็นธรรมในการประกอบธุรกิจแก่ผู้ประกอบการและประโยชน์สูงสุดแก่ผู้บริโภคทุกท่านอย่างแท้จริง

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควร ผมขอเปิดพิธีลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือด้านการแข่งขันทางการค้าระหว่าง สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ากับสถาบันการศึกษา 13 แห่ง และงานเสวนาทางวิชาการ เรื่อง “แนวทาง การพัฒนาหลักสูตรการสอนกฎหมายการแข่งขันทางการค้าและการเป็นศูนย์กลางเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการแข่งขัน ทางการค้าในระดับภูมิภาค” ต่อไป ขอขอบคุณ

“...การลงนามบันทึกข้อตกลงในวันนี้ เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของ สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า และสถาบันการศึกษาที่จะสร้างความร่วมมือในการศึกษาอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้า รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันทางการค้า ตลอดจนสร้างการตระหนักรู้ ส่งเสริมและปลูกฝังวัฒนธรรมการแข่งขันทางการค้าอย่างเสรีและเป็นธรรมให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากขึ้น...”

สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
OFFICE OF TRADE COMPETITION COMMISSION

13 แห่ง

สถาบันการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงด้านการแข่งขันทางการค้ากับสถาบันการศึกษา จำนวน 13 แห่ง ซึ่งเป็นการสร้างความร่วมมือกับสถาบันศึกษาคั้งแรกภายหลังจากที่พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ถูกประกาศใช้ โดยมีสถาบันศึกษาภายใต้ความร่วมมือครั้งนี้จาก 5 ภูมิภาค ดังนี้

ภาคกลาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

2 ภาคเหนือ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

4 ภาคตะวันออก

มหาวิทยาลัยบูรพา

5 ภาคใต้

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือด้านการแข่งขันทางการค้า แนวทางความร่วมมือ

การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือด้านการแข่งขันทางการค้า เป็นการสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา 13 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยมีแนวทางความร่วมมือ 6 ด้าน ดังนี้

การพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ เกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้า

โดยส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ และวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสร้างการตระหนักรู้ ส่งเสริมและ ปลูกฝังวัฒนธรรมการแข่งขันทางการค้า

โดยส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้า ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ตลอดจนประชาสัมพันธ์กฎหมายการแข่งขันทางการค้า แนวทางปฏิบัติทางการค้า ที่เป็นธรรม และการดำเนินงานของ สกค. ด้วยการจัดกิจกรรมและการเลือกช่องทางต่าง ๆ ที่เหมาะสม

การสนับสนุนบุคลากรในการกำกับ ดูแลการแข่งขันทางการค้า

โดยส่งเสริมและขอรับการสนับสนุนบุคลากรเป็นวิทยากรหรืออาจารย์พิเศษ ให้ความรู้ด้านการแข่งขันทางการค้า และเป็นผู้ปฏิบัติงานของทั้งสองฝ่าย ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้า

ทั้งนี้ แนวทางความร่วมมือด้านการแข่งขันทางการค้า มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1. เพื่อสร้างความร่วมมือในการศึกษาและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้า อันเป็นการส่งเสริมการพัฒนาการเรียนการสอน การศึกษา วิจัย และสร้างองค์ความรู้ด้านการแข่งขันทางการค้า
- 2. เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันทางการค้า อันเป็นการส่งเสริมการกำกับดูแลการแข่งขันอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3. เพื่อสร้างความร่วมมือในการสร้างการตระหนักรู้ส่งเสริมและปลูกฝังวัฒนธรรมการแข่งขันทางการค้าอย่างเสรีและเป็นธรรมให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง

การเสริมสร้างและพัฒนาบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายการแข่งขันทางการค้า

เช่น การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้เท่าทันกับสถานการณ์การแข่งขันทางการค้าในปัจจุบัน การรับนิสิตและนักศึกษาฝึกงานที่ สวก. หรือสนับสนุนการศึกษาอบรม เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรของทั้งสองฝ่าย

การสนับสนุนข้อมูลและสารสนเทศ

เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการแข่งขันทางการค้าที่เกี่ยวข้อง

การสนับสนุนอื่น ๆ

ตามที่ทั้งสองฝ่ายพิจารณาเห็นชอบร่วมกัน

งานเสวนาทักษะวิชาการ

เรื่อง “แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการสอนกฎหมายการแข่งขันทางการค้า และการเป็นศูนย์กลางเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการแข่งขันทางการค้าในระดับภูมิภาค”

ผู้อภิปรายและผู้ดำเนินการอภิปราย

งานเสวนาทักษะวิชาการในครั้งนี้ เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสถาบันการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนกฎหมายการแข่งขันทางการค้าในประเด็นเรื่อง “แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการสอนกฎหมายการแข่งขันทางการค้าและการเป็นศูนย์กลางเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการแข่งขันทางการค้าในระดับภูมิภาค”

โดยมี **นายสมศักดิ์ เกียรติชัยลักษณ์** เลขาธิการคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เป็นผู้ดำเนินรายการ และผู้แทนร่วมอภิปรายจากสถาบันการศึกษา จำนวน 5 แห่ง ดังนี้

ดร.เบญจวรรณ ตั้งสถาพรพันธ์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา
และอาจารย์พิเศษ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ วาทินพงศ์พันธ์

รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชัย วิสุทธิศักดิ์

คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ วนิดา แสงสารพันธ์

รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อาจารย์สุทธิชัย งามชื่นสุวรรณ

คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เนื้อหางานเสวนา

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการสอนกฎหมายการแข่งขันทางการค้า

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ วาकिनพงศ์พันธ์

รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แต่เดิมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการสอนวิชากฎหมายการแข่งขันทางการค้า ในชื่อว่ากฎหมายป้องกันการผูกขาด (Antimonopoly Act) ต่อมาภายหลังได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรจึงเปลี่ยนเป็นชื่อวิชากฎหมายการแข่งขันทางการค้าและเป็นวิชาเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 4 เทอมสุดท้าย ซึ่งเป็นวิชาเลือกในหมวดธุรกิจ โดยมีอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ จำนวน 5-6 ท่าน เป็นผู้รับผิดชอบการสอน

สำหรับการเรียนการสอนจากอดีตถึงปัจจุบัน ในระดับชั้นปริญญาตรีจะเป็นวิชาหมวดธุรกิจของกฎหมายเอกชน แต่ระดับชั้นปริญญาโทจะอยู่ในหมวดของกฎหมายมหาชน ดังนั้นการเรียนการสอนในระดับชั้นปริญญาตรีจะมุ่งเน้นไปทางธุรกิจ ซึ่งการเรียนการสอนในอดีตที่ผ่านมาได้แต่อิงทฤษฎีของต่างประเทศเท่านั้น อย่างไรก็ตาม อาจารย์ของทางคณะฯ หลายท่านได้สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศต่างสถาบัน เช่น ดร.กัญจน์ศักดิ์ เพชรานนท์ สำเร็จการศึกษาจากประเทศเยอรมัน ศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ธนิตกุล สำเร็จการศึกษาจากประเทศญี่ปุ่นและประเทศอเมริกา ส่วนตนเองสำเร็จการศึกษาจากประเทศญี่ปุ่น ดังนั้น แนวคิดของแต่ละสำนักจะมีมุมมองที่แตกต่างกันในทางทฤษฎี จึงสามารถนำมาถ่ายทอดให้แก่กัน ซึ่งในช่วงแรกการสอนจะอิงทฤษฎีจากต่างประเทศค่อนข้างมาก แต่ภายหลังที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 แล้ว จึงได้มีการประกอบการสอนที่เป็นข้อมูลของในประเทศที่มากขึ้น รวมถึงการเผยแพร่คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าออกมาก็ทำให้สามารถเอาข้อมูลมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

ย้อนกลับไปขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปริญญาตรี ณ ประเทศญี่ปุ่น ขณะนั้นกฎหมายใช้ชื่อว่ากฎหมายป้องกันการผูกขาด และมีเพียงกฎหมายด้านการแข่งขันทางการค้าของญี่ปุ่นให้ศึกษาค้นคว้าได้เพียงแห่งเดียว เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นมีประสบการณ์ด้านการแข่งขันทางการค้ามากกว่า 50 ปี ทำให้มีการตกผลึกของทฤษฎีองค์ความรู้ให้ได้ศึกษาอย่างหลากหลาย อีกทั้ง การเรียนการสอนในระดับชั้นปริญญาโทและปริญญาเอก จะเน้นการเรียนเชิงกฎหมายเปรียบเทียบ ซึ่งศาสตราจารย์ สกนธ์ วรัญญูวัฒนา ประธานกรรมการการแข่งขันทางการค้า เคยได้กล่าวยกตัวอย่างว่า นโยบายอุตสาหกรรมของประเทศญี่ปุ่นพบปัญหาเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างนโยบายการแข่งขันทางการค้ากับนโยบายอุตสาหกรรม ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายญี่ปุ่นจะมุ่งเน้นในเรื่องนโยบายการแข่งขันทางการค้า

เพราะฉะนั้นทฤษฎีการเรียนการสอนในต่างประเทศของแต่ละแห่งก็ได้มีการพัฒนาแนวทางเป็นของตนเอง ซึ่งปัจจุบัน ทางคณะฯ กำลังพยายามสกัดหลักกฎหมายและสร้างทฤษฎีและองค์ความรู้ที่เป็นบริบทเฉพาะของประเทศไทย โดยมีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกันก็มีการเปรียบเทียบความสอดคล้องและความแตกต่างกับของต่างประเทศอีกด้วย ซึ่งการสอนในลักษณะดังกล่าวจะเป็นรูปแบบการสอนในระดับปริญญาตรี อย่างไรก็ตาม นิสิตในระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก จะเป็นการศึกษาค้นคว้าในลักษณะการทำวิทยานิพนธ์ที่เป็นการทำวิจัยศึกษาในสิ่งที่ยังไม่มีคำตอบและเป็นการมุ่งหาความรู้ใหม่ ซึ่งทางคณะฯ ได้มีผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์หลายท่านในการสอบวิทยานิพนธ์ จึงจะสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และเป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ทางวิชาการรูปแบบหนึ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ วาภิณพงศ์พันธ์ (ต่อ) รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การตั้งคำถามถึงแนวทางการพัฒนาหลักสูตรจึงสามารถแบ่งได้เป็นสองส่วน คือเรื่องขององค์ความรู้พื้นฐานและเรื่องของการต่อยอดงานวิจัย ซึ่งส่วนนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปัจจุบันหลังจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่จะส่งผลกระทบต่อให้ทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้ศึกษากันมาจะเริ่มไม่สอดคล้องกับสภาพการประกอบธุรกิจแล้ว อย่างไรก็ตาม หัวใจพื้นฐานของกฎหมาย การแข่งขันทางการค้ายังคงเป็นเรื่องของกลไกตลาด รวมไปถึงต้องร่วมกันทำความเข้าใจ กับนิยามของขอบเขตตลาดให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การผลิตบัณฑิตเข้าสู่ตลาดจะต้องมีพื้นฐานในเรื่องขององค์ความรู้พื้นฐานที่เมื่อนิสิตสำเร็จ การศึกษาและเข้าไปทำงานแล้วได้ยินคำว่ากฎหมายการแข่งขันทางการค้า จะต้องสามารถ เข้าใจในความรู้เบื้องต้นได้ว่าลักษณะพฤติกรรมแบบใดบ้างที่ขัดต่อกฎหมายการแข่งขัน ทางการค้า

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชัย วิสุทธิศักดิ์ คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สำหรับการสอนวิชากฎหมายการแข่งขันทางการค้าของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จะเป็นเพียงวิชาเลือก แต่ก็สามารถเตรียมแนวทางไว้ได้ โดยแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ภายใต้ความร่วมมือนี้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนแรกเป็นการสร้างความเข้าใจ ในแนวคิดและวัตถุประสงค์ของกฎหมายการแข่งขันทางการค้า และส่วนที่สองเป็นการปรับใช้กับประเด็นด้านการแข่งขันทางการค้า เนื่องจากที่ผ่านมาถูกถามว่าการเรียน กฎหมายการแข่งขันทางการค้าเหมือนกับการแข่งขันกีฬาหรือไม่ ซึ่งหากไม่มีการปรับพื้นฐาน แนวความคิดเสียก่อนก็จะไม่เข้าใจในหลักการการเรียนกฎหมายการแข่งขันทางการค้า แล้วเมื่อเข้าใจแนวคิดจึงจะเป็นการสอนวิธีการปฏิบัติเชิงกฎหมายกับกฎหมายการแข่งขัน ทางการค้าต่อไป อีกทั้ง หากต้องการจัดทำหลักสูตรการสอนกฎหมายการแข่งขันทาง การค้าขึ้น ก็จะต้องไม่รองรับเพียงเฉพาะแก่นักศึกษาเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงผู้ประกอบการ ด้วย ซึ่งผู้ประกอบการบางรายยังขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมายการแข่งขันทางการค้า แม้แต่เพียงขั้นพื้นฐานก็ตาม เนื่องด้วยคุ้นเคยกับลักษณะการประกอบธุรกิจตามปกติ ของตนโดยไม่ได้คำนึงถึงกระบวนการที่อาจผูกขาดหรือใช้อำนาจเหนือตลาดอย่างไม่เป็นธรรม ไปจนถึงวัฒนธรรมการตีกอล์ฟเพื่อเจรจาธุรกิจกับคู่แข่งในเรื่องราวที่อาจเข้าข่าย การฮั้วได้ สิ่งนี้จึงเป็นประเด็นสำคัญในการกำหนดแนวทางต่อยอดหลักสูตร ซึ่งหากต้องการ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้นจำเป็นต้องทำความเข้าใจถึงบริบทต่าง ๆ ทั้งหมด ตั้งแต่ต้นทาง จนถึงกฎหมายการแข่งขันทางการค้า ทั้งนี้ ไม่ใช่แค่เพียงการสอนให้รู้จักกฎหมาย การแข่งขันทางการค้า แต่จะต้องเริ่มต้นเชื่อมโยงกับนโยบายการแข่งขันทางการค้าที่เป็น หลักการที่สำคัญ ซึ่งควรถ่ายทอดให้นักศึกษาหรือผู้ประกอบการมีมุมมองต่อการแข่งขัน ทางการค้าในเชิงนโยบายเศรษฐกิจด้วย ไม่ใช่เพียงแค่กฎหมายที่ปรับใช้ในการป้องกันการ แข่งขันทางการค้า เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์หรือหลักการของกฎหมาย

ทำให้สามารถปรับใช้กฎหมายได้อย่างเหมาะสม เพราะฉะนั้นแล้ว กฎหมายการแข่งขันทางการค้าไม่ได้เป็นเพียงกฎหมายที่ปรับใช้กับข้อเท็จจริงเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องเข้าถึงองค์ประกอบและวัตถุประสงค์ของกฎหมายการแข่งขันทางการค้าอย่างรอบด้าน รวมถึงแนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ด้วย

กฎหมายการแข่งขันทางการค้าเป็นแค่ส่วนหนึ่งของนโยบายการแข่งขันทางการค้าทั้งหมดอย่างประเทศไทยเองก็มีทั้งนโยบายผู้บริโภค นโยบายสิ่งแวดล้อม และนโยบายอื่น ๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่นักศึกษาหรือผู้ประกอบการจะต้องทำความเข้าใจเบื้องต้นในกฎหมายการแข่งขันทางการค้าจากบริบททั้งหมด เช่น สาเหตุที่ส่งผลต่อราคาน้ำตาลมีอะไรบ้าง ซึ่งนักศึกษามักไม่ทราบที่มาของราคาสินค้านั้นว่าเกิดขึ้นจากปัจจัยใดบ้าง จึงต้องอธิบายลำดับกระบวนการนโยบายของรัฐบาลในการกำหนดราคา รวมถึงการกระทำนั้นอาจขัดต่อกฎหมายการแข่งขันทางการค้าหรือไม่ หรือเป็นประโยชน์กับกฎหมายการแข่งขันทางการค้าหรือไม่ ดังนั้นแล้วการตั้งคำถามลักษณะนี้จะช่วยให้เข้าใจบริบทในทางปฏิบัติของกฎหมายการแข่งขันทางการค้ามากยิ่งขึ้น ซึ่งการสร้างความเข้าใจในองค์รวมก่อนจะสามารถช่วยให้ต่อยอดได้ดีมากยิ่งขึ้น

ประการต่อมา นักศึกษาและบุคคลทั่วไปยังไม่เข้าใจว่าการแข่งขันทางการค้า เหตุใดต้องมีการบัญญัติกฎหมายมาคุ้มครอง ซึ่งหากเป็นนักเศรษฐศาสตร์คงสามารถตอบได้ แต่บุคคลทั่วไปไม่ได้มีความเข้าใจในทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ จึงต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจแบบผสมผสานกับองค์ความรู้ต่าง ๆ เช่น หากไม่มี iPhone Samsung และ Huawei นั้นหมายถึงไม่มีการแข่งขันทางการค้า แต่ถ้ามีก็แสดงว่ากำลังได้สินค้าที่ดีขึ้น สิ่งนี้คือหัวใจสำคัญของการใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้า และสามารถทำให้เข้าใจองค์ประกอบโดยรวมของกฎหมายการแข่งขันทางการค้า ทั้งนี้ กฎหมายไทยหลายฉบับหรือกฎหมายของบางประเทศจะระบุวัตถุประสงค์ไว้ ซึ่งเวลาที่สอนนักศึกษาจะกล่าวเสมอว่า ก่อนที่ปรับใช้กฎหมายแต่ละมาตรา สิ่งแรกที่ต้องเข้าใจคือวัตถุประสงค์ โดยกฎหมายการแข่งขันทางการค้ามีวัตถุประสงค์หลายด้านด้วยกัน เช่น การสนับสนุนระบบการแข่งขันทางการค้า การคุ้มครองธุรกิจ การคุ้มครองผู้บริโภค สิ่งเหล่านี้เป็นวัตถุประสงค์และเป็นการถ่วงดุลซึ่งกันและกันของแนวทางการใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้า ซึ่งหากมีการกำหนดหลักสูตรที่ไม่มีการทำความเข้าใจในสิ่งเหล่านี้ก่อน อาจทำให้ไม่สามารถปรับใช้กับข้อเท็จจริงได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้พฤติกรรมต้องห้ามของต่างประเทศ ประกอบไปด้วย ผู้มีอำนาจเหนือตลาด การตกลงร่วมกัน และการรวมธุรกิจ ซึ่งทั้งสามพฤติกรรมนี้เป็นพฤติกรรมหลักที่สำคัญที่จะถูกนำไปต่อยอดต่อไป แต่สำหรับประเทศไทย พฤติกรรมต้องห้ามตามกฎหมายจะถูกกำหนดอยู่ในพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 และกฎหมายลำดับรอง ซึ่งก็มีความเชื่อมโยงอยู่พอสมควร แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือการทำให้นักศึกษาและบุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจได้โดยง่าย

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เป็นหลักกฎหมายในเศรษฐศาสตร์และดิ่งเศรษฐศาสตร์ไปในกฎหมาย จึงต้องมีความเข้าใจหลักเศรษฐศาสตร์และหลักกฎหมายควบคู่กัน ทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างนักกฎหมายที่พยายามออกจากกรอบกฎหมายเดิม ๆ อย่างสาขากฎหมายที่เป็นที่นิยมใน 4 สาขา ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อย่างไรก็ตาม ในยุคสมัยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ มากมาย สิ่งเหล่านี้ทำให้นักกฎหมายจำเป็นต้องเรียนรู้ทั้งกฎหมายพื้นฐานหรือกฎหมายสำคัญอื่น ๆ ซึ่งกฎหมายการแข่งขันทางการค้าก็มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อาจยังคงต้องพิจารณาแนวทางการสอนโดยยึดตามเนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ หรือสภาทนายความ ที่ยังคงมุ่งเน้นที่กฎหมายสาขาหลักอยู่ แต่จะพยายามสอดแทรกข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอื่น ๆ รวมถึงกฎหมายการแข่งขันทางการค้าว่าจะมีความจำเป็นและสำคัญในอนาคตเช่นกัน

รองศาสตราจารย์ วนิดา แสงสารพันธ์

รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตามปกติทั่วไป การจัดหลักสูตรการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต้องมีกฎหมายที่กำกับแนวทางการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาหรือปัจจุบันนี้มีเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขานิติศาสตร์ หรือที่ถูกเรียกว่า มคอ.1 (เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี) เพื่อกำกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตร เนื่องด้วยข้อจำกัดของกฎหมายในการกำหนดแนวทางการออกแบบหลักสูตรทำให้ในรายวิชาบังคับยังคงมุ่งเน้นไปที่รายวิชาหลัก ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับนักศึกษาในการไปต่อยอดในรายวิชาอื่น ดังนั้น สำหรับการสอนกฎหมายการแข่งขันทางการค้าจึงเป็นสาขากฎหมายที่ทุกมหาวิทยาลัยสามารถจัดเป็นรายวิชาเลือก เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักศึกษาได้ ซึ่งบางมหาวิทยาลัยอาจใช้เป็นลักษณะของวิชาเลือกที่อยู่ในหมวดที่บังคับให้เลือกได้เช่นกัน ในขณะที่บางมหาวิทยาลัยจะเปิดให้เลือกได้ตามที่สนใจ

ทั้งนี้ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร มคอ. 1 ของปี พ.ศ. 2558 ได้ระบุว่า การจัดการหรือการพัฒนาหลักสูตรไม่ได้ได้อยู่ภายใต้เงื่อนไขของสภาวิชาชีพอีกต่อไป จึงทำให้มหาวิทยาลัยที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานนี้สามารถออกแบบการจัดการเรียนการสอนในบริบทที่ต้องการให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาได้ ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิศึกษาก็มีการกำหนดตัวโปรแกรม Learning outcome ว่าบัณฑิตที่จบการศึกษาต้องมีทักษะด้านใดบ้าง โดยไม่ได้ถูกยึดติดการสอนกับเนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ หรือสภานายความ เพียงเท่านั้น ซึ่งด้วยเงื่อนไขดังกล่าวนี้ มหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงนำไปสู่การออกแบบรายวิชาในหลักสูตร รวมทั้งหลักสูตรล่าสุดที่กำลังจะประกาศใช้ใน พ.ศ. 2564 โดยสังเกตเห็นจุดอ่อนของนักกฎหมายที่จบการศึกษาว่ามีความรู้ความเข้าใจเพียงเฉพาะแต่กฎหมาย และขาดความรู้ในศาสตร์อื่น ทำให้นักกฎหมายที่เข้าสู่ตลาดแรงงานมีความเข้าใจศาสตร์อื่นที่น้อยมาก ๆ เช่น ดังคำกล่าวของศาสตราจารย์ สกนธ์ วรรณวิวัฒนา ประธานกรรมการการแข่งขันทางการค้า ที่กล่าวถึงความเป็นธรรมในการใช้กฎหมายและความเป็นธรรมมีหลายด้านอย่างด้านเศรษฐศาสตร์เองก็ดี ดังนั้น ความเป็นธรรมในการใช้กฎหมายก็เป็นเรื่องสำคัญ ในบางกรณีอาจถูกต้องตามกฎหมาย แต่ว่าอาจจะไม่เป็นธรรม ซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งที่นักกฎหมายในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องทราบ

หลักสูตรของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ออกแบบโดยนำเอาเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิ ประกอบกับทักษะที่มีความจำเป็นในการเรียนรู้และทักษะที่นักศึกษาสามารถสืบค้นข้อมูลต่อยอดในสิ่งที่ผู้ศึกษาสนใจมาออกแบบเป็นเนื้อหาหลักสูตร ซึ่งในรายวิชาคณะนิติศาสตร์จะออกแบบการเรียนการสอนในลักษณะของการแบ่งเนื้อหาการเรียนการสอนให้มีความครอบคลุมกลุ่มศาสตร์ที่จำเป็นในรายวิชานั้น เช่น ข้อพิพาทที่เกิดจากสัญญาต่าง ๆ ตามกฎหมายธุรกิจ เมื่อนำมาจัดรูปแบบการเรียนการสอนใหม่ พบว่ากฎหมายธุรกิจได้เกี่ยวข้องกับศาสตร์อื่น และนักศึกษาจำเป็นต้องใช้ควบคู่กับกฎหมายธุรกิจด้วย ฉะนั้นแล้วรายวิชาลักษณะแบบนี้จึงต้องแบ่งให้นักศึกษาได้รู้ถึงสามส่วน

ลำดับแรกต้องรู้ศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ หากนักศึกษาเรียนกฎหมายครบครัน สิ่งแรกที่จะต้องเรียนไม่ใช่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัว แต่จะต้องไปเรียนว่าสถาบันครอบครัว ธรรมนุญครอบครัวหรือแนวทางสังคมวิทยาและสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับสถาบันครอบครัวเป็นอย่างไรและมีปัญหาอย่างไร ในเบื้องต้น เพื่อเป็นการปรับพื้นฐาน ลำดับต่อมาจึงมาเรียนกฎหมาย พอจบกฎหมายก็จะไปที่ลำดับสุดท้ายที่นำรูปแบบของการเรียนการสอนในเชิงการทำวิจัยในรายวิชามาใช้เป็น Problem based learning (การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน) เพื่อให้ นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์และสามารถตั้งคำถามได้ การออกแบบรายวิชาการจัดการเรียนการสอนลักษณะนี้ส่งผลให้ทำงานหนักขึ้น โดยช่วงแรกได้ถูกนักศึกษาตั้งข้อสงสัยว่าเหตุใดต้องมาเรียนสังคมในศาสตร์ที่ว่าด้วยครอบครัว เหตุใดต้องมาเรียนในรูปแบบธุรกิจ เหตุใดต้องเรียนการวางแผนภาษี ซึ่งนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ระดับปริญญาตรีไม่มีความจำเป็นต้องเรียน และในหลายวิชาเป็นวิชาระดับปริญญาโท ดังนั้น นักศึกษาที่ได้เรียนกฎหมายธุรกิจก็สามารถมองภาพธุรกิจได้ สามารถวางแผนธุรกิจได้

สามารถออกแบบแนวทางการบริหารจัดการหรือจัดการเกี่ยวกับคดีที่เกิดขึ้นในทางธุรกิจได้ นำไปสู่การทำโครงการ นอกเหนือจากนี้ การปรับปรุงแบบการเรียนการสอน ยังปรับวิธีการประเมินผลอีกด้วย จากที่ผ่านมามีคณะนิติศาสตร์มีการสอบปลายภาคอย่างเดียวกะแนนเต็ม 100 คะแนน ต่อมาภายหลังได้ปรับให้เป็น Project based Learning ที่จะต้องทำโครงการศึกษาโดยนำรายวิชาที่เรียนมาศึกษาว่ามีเนื้อหาที่น่าสนใจประเด็นใดบ้าง ประกอบกับมหาวิทยาลัยขอนแก่นอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายทางวิชาการจากหลายแห่ง ยกตัวอย่างเช่น รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจก็ได้ความร่วมมือจากคณะบริหารธุรกิจในการจัดส่งอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญมาร่วมสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายธุรกิจ ภาษีอากร ฯลฯ

ลำดับที่สองเป็นการมีความร่วมมือกับเครือข่ายในทางภูมิภาค เช่น หอการค้าจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นศูนย์รวมนักธุรกิจจังหวัดขอนแก่นที่เปรียบเสมือนกลุ่ม Social Lab เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่นักศึกษาสามารถศึกษาปัญหาในเชิงธุรกิจที่เกิดขึ้นจริงในจังหวัดขอนแก่นได้ว่ามีสภาพเป็นอย่างไร แทนที่จะรอฝึกงานตอนขึ้นปีที่ 3 หรือขึ้นปีที่ 4 แล้วหลังจากที่ได้ศึกษาปัญหาแล้ว ก็จะนำเอาปัญหากลับเข้ามาในห้องเรียนเพื่อทำโครงการและสอบต่อไป ซึ่งกระบวนการเรียนรู้แบบนี้จะทำให้ได้ทั้งความรู้และทักษะการคิดวิเคราะห์ และในขณะเดียวกัน การนำเสนอโครงการก็นำไปสู่ทักษะในการสื่อสารที่ถือว่าเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 อีกด้วย อีกทั้งยังทำให้นักศึกษามีความรู้ในศาสตร์อื่น ๆ เพิ่มขึ้นและมีความพร้อมที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานได้มากขึ้น

นอกจากนี้ คณะนิติศาสตร์ยังได้จัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ให้เกิดการเชื่อมโยงกันทั้งรูปแบบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและรูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียนจากการลงพื้นที่ ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้จึงเป็นหน้าที่ที่คณะนิติศาสตร์ต้องออกแบบทั้งในส่วนของกายภาพและส่วนของรายวิชาในหลักสูตร ซึ่งการออกแบบในแต่ละเทอมจะต้องเป็นรายวิชาที่มีเนื้อหาสอดคล้องกัน

ทั้งนี้ หากนักศึกษาสนใจที่จะไปเรียนต่อในทางวิชาชีพเพื่อสอบเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาหรืออัยการก็ต้องเลือกวิชาที่เป็นกลุ่มสาขาหลัก แต่ถ้ามีความสนใจในศาสตร์อื่นที่ไม่ใช่ในทางวิชาชีพ เช่น กฎหมายธุรกิจ ก็ต้องมาเลือกกลุ่มเฉพาะนี้ เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้รอบด้านมากขึ้น นอกเหนือจากการออกแบบการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลในรูปแบบใหม่แล้ว ด้วยสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ต้องนำแผนยุทธศาสตร์ของคณะนิติศาสตร์ที่จะใช้ในปี พ.ศ. 2565 มาปรับใช้ในเทอม 1/2563 ที่ผ่านมา และพยายามจัดห้องเรียนในลักษณะที่เป็นห้องเรียน Smart classroom ซึ่งออกแบบห้องเรียนให้สามารถสอนออนไลน์และจัดการเรียนรู้แบบทุกที่ทุกเวลา ทำให้สามารถเรียนได้ในทุกสถานที่ นักศึกษาจึงเริ่มคุ้นเคยกับอุปกรณ์เครื่องมือและวิธีการเรียนผ่านออนไลน์ อีกทั้ง การพบอาจารย์ผู้สอนและลงชุมชนก็ดำเนินการผ่านโปรแกรม Zoom (Video conference) โดยการพูดคุยกับปราชญ์ชาวบ้านเรื่องของวิสาหกิจชุมชน รวมถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งที่ผ่านมานักศึกษาค่อนข้างที่จะปรับตัวได้ดี ซึ่งหลังจากที่นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพิ่มขึ้น สิ่งต่อไปคือออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ทั้งในกรณีที่นักศึกษาที่ต้องการเรียนในห้องเรียนก็สามารถทำได้โดยผสมผสานกับการเรียนออนไลน์ไปด้วย

ในขณะเดียวกัน สิ่งที่ต้องเข้ามาเสริม นอกเหนือจากการวัดและประเมินผลในแบบเดิมอย่างการสอบแล้ว ได้มีการเพิ่มกิจกรรม ชื่อ “การถกแถลงทางวิชาการ” หรือการสร้างรูปแบบการสนทนาที่นักศึกษาจะต้องเอาองค์ความรู้ที่ได้จากห้องเรียน อาจารย์ผู้สอน หรือจากออนไลน์ หรือจากการสืบค้น เข้ามาถกแถลงต่อกันว่ามีประเด็นใด เพื่อนำไปสู่การออกแบบนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาโดยใช้ Project based Learning โดยเป็นรูปแบบที่กำลังใช้อยู่และกำลังจะพัฒนาต่อไปในเทอม 2/2563 ต่อไปด้วย

อาจารย์สุทธิชัย งามชั้นสุวรรณ

คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีรายวิชากฎหมายการแข่งขันทางการค้าตั้งแต่หลักสูตรปี พ.ศ. 2554 โดยใช้ชื่อวิชาว่ากฎหมายป้องกันการผูกขาด เช่นเดียวกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งในการปรับปรุงหลักสูตรปี พ.ศ. 2560 ยังคงมีวิชานี้อยู่ แต่เปลี่ยนชื่อเป็น “วิชาการแข่งขันทางการค้า” แทน โดยแต่เดิมเคยมีผู้เชี่ยวชาญอยู่ 2 ท่าน แต่ปัจจุบันลาออกไปหนึ่งท่าน ส่วนอีกหนึ่งท่านได้ทุนวิจัยไปศึกษาต่อต่างประเทศ จึงทำให้ในขณะนี้ยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายการแข่งขันทางการค้า

วิชากฎหมายการแข่งขันทางการค้าที่เปิดสอนในคณะนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศล้วนเป็นวิชาเลือก โดยตนเองเป็นหนึ่งในคณะทำงานยกร่าง มคอ.1 (เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี) ซึ่งจะมีรองคณบดี คณะนิติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์เป็นคณะทำงานยกร่างร่วมด้วย ซึ่ง มคอ.1 ที่ออกมาเป็นมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาของนิติศาสตร์ที่พยายามทลายกรอบของหลักสูตรนิติศาสตร์แบบเดิมให้เกิดความยืดหยุ่นขึ้น และข้อกำหนดจะมีหมวดวิชาสุดท้ายที่เป็นหมวดวิชาบังคับ ซึ่งเป็นหมวดวิชาที่เรียกว่าหมวดวิชาอัตลักษณ์ของแต่ละคณะ เนื่องจากเปิดช่องให้สามารถใส่รายวิชาที่ไม่ใช่รายวิชาในกฎหมาย 4 สาขาหลัก ให้เป็นลักษณะเด่นของแต่ละคณะ โดยขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญของแต่ละพื้นที่ ดังนั้น มคอ.1 มีช่องทางสำหรับการผลักดันให้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าสามารถเป็นวิชาบังคับในตัววิชาแทนได้ ทั้งนี้ มคอ.1 ได้ประกาศใช้มา 2-3 ปีแล้ว

ในปัจจุบัน หลายคณะเริ่มมีการปรับปรุงหลักสูตร แต่ยังไม่พบว่ามหาวิทยาลัยใดให้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าเป็นวิชาบังคับ ซึ่งรวมถึงมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ด้วย ทั้งนี้ จะทำอย่างไรที่จะพัฒนาให้รายวิชานี้มีการพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้น อย่างประเด็นที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้นำเสนอไปว่าไม่สามารถละทิ้งวิชากฎหมาย 4 สาขาหลักไปได้ อันเนื่องมาจากตลาดของผู้เรียนที่ยังอยากจะเรียนทางนี้อยู่ ดังนั้น ประเด็นสำคัญสำหรับการพัฒนาให้วิชานี้มีความสำคัญจึงเป็นการทำให้กฎหมายการแข่งขันทางการค้ามีความสำคัญ หรือทำให้นักศึกษาจบใหม่ตระหนักว่ากฎหมายการแข่งขันทางการค้าสามารถนำไปใช้ประโยชน์หรือประกอบอาชีพได้ สามารถออกไปอยู่ภาคธุรกิจหรือเป็นที่ปรึกษากฎหมายของบริษัทเอกชน เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ได้ ซึ่งหากนักศึกษาได้รู้ว่าการศึกษานี้แล้วสามารถต่อยอดได้ นั่นหมายความว่าได้มีความต้องการเกิดขึ้น และในการสร้างความต้องการเหล่านั้นก็จะย้อนกลับมาคำถามที่เป็นคำถามพื้นฐานสำคัญที่สุดคือ จะทำอย่างไรให้กฎหมายการแข่งขันทางการค้ามีความสำคัญ และโดยท้ายที่สุดแล้วจะนำไปสู่ประเด็นที่ว่า กฎหมายการแข่งขันทางการค้าจะมีความสำคัญมากที่สุดเมื่อใช้บังคับอย่างจริงจัง

ในฐานะนักกฎหมายมหาชน คำถามแรกๆ ที่มักจะตั้งประเด็นว่า ที่ผ่านมามีการไม่เคยมีการสอนถึงการบิดเบือนตลาดโดยรัฐว่าจะมีขอบเขตแค่ไหน ซึ่งตามหลักพื้นฐานต้องเป็นหน้าที่ของรัฐในการกระจายทรัพยากรผ่านระบบตลาด แต่ถ้าพื้นฐานดังกล่าวไม่ชัดเจน กฎหมายการแข่งขันทางการค้าก็จะมี โดยหากมุ่งไปทางนั้นอย่างจริงจัง กฎหมายการแข่งขันทางการค้าก็จะมีมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น ยกตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับด้านมหาชน คือ นักศึกษามักตั้งคำถามว่าเรียนสิทธิขั้นพื้นฐานไปแล้วสามารถนำไปต่อยอดอะไรได้บ้าง สิ่งที่ยกมายกตัวอย่างก็คือคดีในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้พิพากษาโดยศาลฎีกาในคดีที่เป็นลำดับต้น ๆ เป็นคดีที่ฟ้องว่า

กฎหมายขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ เพราะละเมิดสิทธิเสรีภาพที่ฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ หมายความว่า แนวคิดเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานถูกใช้ในองค์กรตุลาการเยอะมากในประเทศสหรัฐอเมริกา แล้วเมื่อถูกใช้บังคับเยอะ องค์กรการศึกษา ก็จะขยับตาม และคนก็จะสนใจเข้ามาเรียนเพิ่มมากขึ้น ในประเทศไทยเมื่อหลายเดือนก่อน ศาลได้ตัดสินบทบัญญัติเกี่ยวกับการทำแท้งตามประมวลกฎหมายอาญาว่าขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญ ทำให้เกิดความตื่นตัวในวงการกฎหมายมหาชนพอสมควร นี่คือนี่ที่จะกล่าวถึงคือเรื่องสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน หรืออย่างกฎหมายล้มละลายฟื้นฟูกิจการที่เป็นที่รู้จักในวงการวิชาการมากที่สุดจากช่วงวิกฤตต้มยำกุ้งที่ได้มีคดีล้มละลายฟื้นฟูเข้าสู่ศาลจำนวนมาก

ดังนั้นแล้ว หากต้องการให้กฎหมายการแข่งขันทางการค้ามีความสำคัญ จะต้องทำให้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าถูกใช้บังคับอย่างจริงจัง แล้วเมื่อมีการบังคับใช้อย่างจริงจัง การเรียนการสอนก็จะขยับตาม และหากผู้เรียนตระหนักได้ว่าสามารถนำไปใช้ทำงานได้ก็จะเกิดการตัดสินใจเลือกเรียนตามมา เนื่องจากวงการวิชาการจะขยับตามสิ่งที่คิดว่าสำคัญ ทั้งนี้ เมื่อเกิดความต้องการเรียนเพิ่มมากขึ้น สถาบันการศึกษาหรือมหาวิทยาลัยก็จะปรับตัวให้สอดคล้องตามมา นอกจากนี้ การจัดหาผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายการแข่งขันทางการค้านั้นพบได้ยากที่อยู่ในส่วนภูมิภาค ดังนั้น การได้รับความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจะสามารถสนับสนุนความช่วยเหลือผู้เชี่ยวชาญให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน รวมทั้งเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมให้มีกลไกตลาดในการพัฒนาหลักสูตรอีกทาง นอกจากนี้ ยังมีอีกวิธีแต่ไม่แนะนำคือการบังคับผ่านมติคณะรัฐมนตรี อย่างเช่น กระทรวงยุติธรรมที่พยายามให้หลักสูตรนิติศาสตร์และหลักสูตรสังคมศาสตร์ต้องมีการเรียนวิชาสิทธิมนุษยชนและวิชากระบวนการยุติธรรมโดยบังคับผ่านมติคณะรัฐมนตรี อย่างไรก็ตามหากต้องการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนต่อไป ควรใช้แนวทางแรกมากกว่า โดยการทำให้มีการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าอย่างจริงจัง แล้วหลังจากนั้น วงการวิชาการจะพร้อมขยับตามกันมา

ดร.เบญจวรรณ ตั้งสภาพพันธ์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

และอาจารย์พิเศษ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าได้กำหนดประเด็นของการเสวนาในครั้งนี้ไว้ 3 ประเด็น ได้แก่ แนวทางการพัฒนาหลักสูตร ลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาความร่วมมือในระดับภูมิภาค

ในประเด็นแรกเรื่องแนวทางการพัฒนาหลักสูตรนั้น สามารถแบ่งกลุ่มเป้าหมายเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) กลุ่มประชาชนทั่วไปกับกลุ่มภาคธุรกิจ 2) กลุ่มสำนักงานทนายความและที่ปรึกษากฎหมาย และ 3) กลุ่มบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า องค์กรบังคับใช้กฎหมาย องค์กรกำกับดูแลธุรกิจรายสาขา และสำนักงานศาลยุติธรรม โดยรายละเอียดกลุ่มบุคคลทั่วไปกับภาคธุรกิจจากประสบการณ์ที่ผ่านมา คิดว่าบุคคลทั่วไปในประเทศไทยและภาคธุรกิจยังคงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตนเองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันทางการค้าโดยเฉพาะภาคธุรกิจที่มีปัจจัยเกี่ยวข้องกับต่างประเทศ หรือได้มีสาขาตั้งอยู่ต่างประเทศ ซึ่งอาจถูกชำระค่าปรับในต่างประเทศหรือถูกจับกุมอาจเพราะยังขาดความเข้าใจว่าพฤติกรรมกระทำผิดหรือว่าแผนการส่งเสริมการขายต่าง ๆ ที่กระทำเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายการแข่งขันทางการค้า ดังนั้น หากสามารถส่งเสริมให้บุคคลกลุ่มดังกล่าวได้ตระหนักรู้ว่าตนมีสิทธิและหน้าที่อย่างไร การกระทำใดที่อาจเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายการแข่งขันทางการค้า โดยอาจนำคำวินิจฉัยที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าที่ได้ตัดสินจนเป็นที่ยุติมาสรุปให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และเผยแพร่เพื่อสร้างความเข้าใจ ซึ่งจะช่วยให้ส่งเสริมให้การบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป ถัดมาในกลุ่มสำนักงานทนายความและที่ปรึกษากฎหมาย กลุ่มนี้อาจไม่จำเป็นต้องเน้นทฤษฎีต่าง ๆ แต่อาจจัดในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการของขั้นตอนต่าง ๆ ในทางปฏิบัติเพื่อเน้นเนื้อหาในเชิงลึกและมอบประกาศนียบัตร เนื่องจากกลุ่มนี้ยังขาดความเข้าใจในพื้นฐาน

ดร.เบญจวรรณ ตั้งสถาพรพันธ์ (ต่อ)

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา
และอาจารย์พิเศษ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ทางเศรษฐศาสตร์ เช่น การยื่นขอเป็นตัวแทนลูกความ ตามมาตรา 51 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะต้องเตรียมเอกสารต่าง ๆ เช่น เรื่องขอบเขตตลาด บทวิเคราะห์การกระจุกตัว การหาคู่แข่งขัน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้บุคคลที่ปฏิบัติงานในที่ปรึกษากฎหมาย มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น และในกลุ่มสุดท้าย คือ กลุ่มของบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า องค์กรบังคับใช้กฎหมาย องค์กรกำกับดูแลธุรกิจรายสาขา และสำนักงานศาลยุติธรรม หากมีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกับต่างประเทศ ในประเทศที่เน้นการบังคับใช้กฎหมาย เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น หรือออสเตรเลีย เพื่อฝึกปฏิบัติร่วมกันในระยะสั้น เกี่ยวกับกระบวนการสืบสวนสอบสวน เนื่องจากข้อเท็จจริงที่เคยเกิดในต่างประเทศอาจสอดคล้องกับในประเทศไทย รวมถึงอาจมีประสบการณ์ในการเก็บพยานหลักฐานต่าง ๆ หรือการแสวงหาพยานหลักฐาน เพื่อทำความเชื่อมโยงต่อรูปคดี

สำหรับประเด็นที่สอง การจัดการเรียนการสอนกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ถูกจัดเป็นวิชาเลือก ซึ่งการเรียนการสอนจะบรรยายเริ่มต้นจากพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการแข่งขันทางการค้า โครงสร้างตลาด รวมถึงพฤติกรรมกรกระทำความผิดและบทลงโทษ ทั้งนี้ นักศึกษาส่วนมากในรายวิชานี้มีความต้องการไปทำงานที่บริษัทที่ปรึกษากฎหมายหลังสำเร็จการศึกษา จึงเน้นการสอนในเรื่องการรวมธุรกิจ รวมไปถึงกฎหมายการแข่งขันทางการค้าในตลาดเฉพาะ ซึ่งมีการเจาะตลาด โทรคมนาคม พลังงาน และออนไลน์ รวมทั้งประเด็นพฤติกรรมทางธุรกิจที่กฎหมายการแข่งขันทางการค้า ในปัจจุบันยังไม่มีหลักเกณฑ์หรือเผยแพร่คำวินิจฉัยที่ชัดเจน จึงได้มีการเชิญวิทยากรจากอังกฤษและสิงคโปร์ รวมถึงสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ร่วมบรรยายแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ส่วนประเด็นสุดท้ายเรื่องทิศทางการพัฒนาความร่วมมือนั้นควรเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรการบังคับใช้กฎหมายเพื่อแบ่งปันประสบการณ์ การพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนต่อยอดให้มีการแบ่งปันข้อมูล เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยทางวิชาการต่อไป

การเป็นศูนย์กลางเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการแข่งขันทางการค้า ในระดับภูมิภาค

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ วาทีนพงศ์พันธ์

รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อยากจะเห็นบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนทางวิชาการประจำปี เช่น การจัดประชุมกฎหมายการแข่งขันทางการค้าประจำปี ซึ่งน่าจะเคยมีจัดขึ้นแล้วในต่างประเทศ โดยจะเป็นรูปแบบของการแลกเปลี่ยนวารสารกัน และอาจจะให้ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ ทั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ในทฤษฎี ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรมี และจะเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้แสดงผลงานหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งอาจจะไม่ได้มีการรับรองอย่างเป็นทางการในระดับชาติ แต่จะสามารถเป็นจุดเริ่มต้นที่สามารถพัฒนาต่อยอดได้ในอนาคตสู่ทิศทางที่ดี ประเด็นสำคัญที่ได้รับคือการสร้างองค์ความรู้ด้านการแข่งขันทางการค้าใหม่ ๆ ขึ้น นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าสามารถนำสิ่งที่นักวิชาการนำเสนอไปพิจารณาต่อกระบวนการดำเนินงานได้อีกด้วย ประเด็นต่อมาเป็นเรื่องของการแชร์ฐานข้อมูลออนไลน์สำหรับการศึกษาวิจัย เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูงและมีงบประมาณที่จำกัด นอกจากนี้ ในเรื่องของการเรียนการสอนในเบื้องต้นนั้น ทางมหาวิทยาลัยต่างก็มีความรู้ในทางทฤษฎีและทางเศรษฐศาสตร์ แต่ยังคงขาดความเข้าใจในทางปฏิบัติใช้งานจริงว่าจะปรับใช้อย่างไร จึงต้องการให้สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าอธิบายในทางปฏิบัติว่าเป็นอย่างไร และมีความเหมือนหรือแตกต่างกับทางทฤษฎี โดยสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าอาจส่งเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้ หรือแม้กระทั่งการจัดค่ายการแข่งขันทางการค้า (Competition camp) ที่จะมีขึ้นก็เป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอนได้ ต่อมาเป็นเรื่องของการวิจัยร่วมกันในแต่ละภูมิภาค เนื่องจากแต่ละพื้นที่จะมีบริบทของการแข่งขันทางการค้าที่แตกต่างกัน ทำให้ได้รับงานวิจัยในมุมมองของสถาบันศึกษาอื่น ๆ ซึ่งจะมีเอกลักษณ์เฉพาะ และจะเป็นการนำผลงานทางวิชาการมาเรียนรู้แลกเปลี่ยน รวมถึงเกิดเป็นประโยชน์สำหรับการแข่งขันทางการค้า

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชัย วิสุทธีศักดิ์

คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ในประเทศออสเตรเลียมีเครือข่าย Communication Network ที่จะมีอาจารย์อยู่ในเครือข่ายดังกล่าว ไปทำความร่วมมือกับ ACCC (Australian Competition and Consumer Commission) และหารือเกี่ยวกับทิศทางของ ACCC โดยมีมุมมองของนักวิชาการมาสนับสนุน ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะเป็นประโยชน์แก่การดำเนินการ เนื่องจากทางวิชาการก็จะป็นวิชาการล้วน ส่วนด้านผู้ปฏิบัติงานก็อาจเจออุปสรรคที่ยังหาแนวทางแก้ไข จึงมาแลกเปลี่ยนกันว่าในเชิงปฏิบัติกับในเชิงวิชาการจะสามารถดำเนินการร่วมกันไปในทิศทางใดได้ในอนาคต ซึ่ง ACCC ได้ใช้ความพยายามในการสร้างความร่วมมือกับฝ่ายวิชาการร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 จนถึง พ.ศ. 2553 จนทำให้เกิดความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น วิธีการนี้เป็นตัวอย่างแนวทางความร่วมมือของต่างประเทศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชัย วิสุทธีศักดิ์ (ต่อ)

คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ส่วนของประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เป็นหน่วยงานอิสระและมีอำนาจในการบริหารงบประมาณได้เองจึงน่าจะสามารถดำเนินการทิศทางดังกล่าวได้ นอกจากนี้ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าชุดเดิม เมื่อครั้งประจำอยู่ที่กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ได้เคยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายการแข่งขันทางการค้า ซึ่งหากดำเนินการต่อจะเป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากตอนสอนกฎหมายการแข่งขันทางการค้าและการสอนนิติศาสตร์จะสามารถอธิบายรายละเอียดได้ เพราะใช้เวลาในการศึกษาตลอดเทอม แต่หากมีโอกาสจะขอให้สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า จัดทำเป็นแพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์ที่สามารถเข้าใจง่าย ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจ บุคคลทั่วไป และนักศึกษาในศาสตร์อื่น ๆ สามารถเข้าไปศึกษาเองได้ โดยอาจใช้เวลาในการเรียนรู้ 15 ชั่วโมงหรือ 1 ชั่วโมง ทั้งนี้ การเรียนรู้ดังกล่าวจะทำให้เข้าใจองค์ความรู้มากยิ่งขึ้นและคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อไป

รองศาสตราจารย์ วนิดา แสงสารพันธ์

รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

หากกล่าวถึงเรื่องแนวทางในอนาคตอาจเริ่มจากเงื่อนไขบางประการ ข้อแรกคือเรื่องของแนวทางการจัดการเรียนการสอนสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีข้อเรียกร้องต่อสถาบันอุดมศึกษาให้ดำเนินการบางอย่างมากขึ้น นอกจากการสอนแบบปกติ โดยหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีความพร้อมในเรื่องการสร้างทางเลือก กระบวนการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น สร้างฐานข้อมูลและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงศาสตร์วิชาต่าง ๆ ประการต่อมาคือเงื่อนไขที่ต้องนำมาพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องกฎหมายการแข่งขันทางการค้าที่เป็นกฎหมายที่มีเนื้อหาของศาสตร์อื่นมาเกี่ยวข้องมากมาย ดังนั้น รูปแบบการจัดการเรียนการสอนอาจไม่ใช่เพียงรูปแบบเดิมแต่อาจมีลักษณะของการบูรณาการต่าง ๆ ร่วมกัน

ประการต่อมาคือเรื่องเทคโนโลยีในปัจจุบันที่มีความทันสมัยมากขึ้น นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ผ่านอุปกรณ์ที่มีอยู่ได้ทุกสถานที่และตลอดเวลาผ่านโทรศัพท์มือถือซึ่งสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายและราคาถูก สิ่งเหล่านี้สามารถสนับสนุนการส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวกับกฎหมายการแข่งขันทางการค้าได้ง่ายขึ้น โดยสำหรับคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาผสมผสาน และที่ผ่านมามีการจัดทำคลังข้อมูลที่เรียกว่าคลังข้อมูลสาธารณะ ซึ่งคลังข้อมูลดังกล่าวในขณะนี้ยังเปิดให้ใช้งานได้เฉพาะนักศึกษาของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นเท่านั้น แต่หากดำเนินการเสร็จสมบูรณ์แล้ว คลังข้อมูลดังกล่าวจะเปิดให้ผู้ที่สนใจทั่วไปเข้ามาใช้งานและเรียนรู้ได้ ทั้งนี้ ลักษณะของคลังข้อมูลดังกล่าวจะเปิดให้อาจารย์หรือบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องและมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ สามารถบันทึกหัวข้อที่สนใจหรือเป็นประเด็นที่น่าสนใจไว้เป็นคลังข้อมูลได้ เช่น นักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชากฎหมายการแข่งขันทางการค้าในคลังข้อมูล อาจมีอาจารย์จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้บันทึกคลังข้อมูลได้ หรืออาจเป็นวิทยากรที่มาจากสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าได้เช่นกัน โดยการนำเสนอเรื่องดังกล่าวเป็นภารกิจของ

ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างทางเลือกให้กับนักศึกษา ซึ่งการเรียนการสอนในรูปแบบปกติจะได้เรียนกับอาจารย์ประจำวิชาและอาจมีการสัมมนาเพิ่มเติมเท่านั้น แต่ถ้าเป็นลักษณะคลังข้อมูลนั้น นักศึกษาจะสามารถได้เรียนรู้กับอาจารย์ที่หลากหลายและเรียนเมื่อไหร่ก็ได้ รวมถึงได้รับองค์ความรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอีกด้วย

ส่วนด้านความต้องการของมหาวิทยาลัยที่ได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า จะต้องการสนับสนุนให้นักศึกษามีการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น โดยอาจจะเป็นในเรื่องขององค์ความรู้ต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า และหากสามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนทางออนไลน์ หรือเป็นผู้บันทึกคลังข้อมูลสาธารณะได้ รวมถึงในภาคการศึกษาต่อไป นักศึกษาที่ลงทะเบียนที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ก็อาจจะใช้หน่วยเทียบโอนเพื่อขอรับประกาศนียบัตรจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่หรือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่อยากให้เกิดขึ้นและสามารถเกิดขึ้นได้ภายใต้ความร่วมมือฉบับนี้

ส่วนสุดท้ายเป็นเรื่องเกี่ยวกับการวิจัย ทางคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค ดังนั้น งบประมาณประจำปี พ.ศ. 2563 มาถึงงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2564 ของทางคณะนิติศาสตร์ได้กันงบประมาณสำหรับการทำวิจัยเชิงพื้นที่ซึ่งเป็นวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพปัญหาที่เกิดจากโครงสร้างตามปกติในชีวิตประจำวันว่ามีปัญหาอย่างไรบ้าง ปัญหาที่เกี่ยวกับเรื่องของการแข่งขันทางการค้า ได้มีการการสะท้อนเข้ามาหลังจากได้ข้อมูลมาแล้วนำมาเชื่อมโยงไปถึงพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและพื้นที่ใกล้เคียงว่ามีปัญหาในเชิงโครงสร้างด้านใดบ้าง มีประเด็นปัญหาอะไร มีสิ่งที่จำเป็นต้องแก้ไข หรือมีความจำเป็นต้องนำศาสตร์วิชาใดเข้าไปแก้ไขบ้าง ซึ่งในขณะนั้นกำลังดำเนินการอยู่ประมาณ 18 เรื่อง โดยครอบคลุมพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและได้นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยที่หลากหลายเข้ามาร่วมกัน รวมไปถึงเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการที่มีของแต่ละแห่ง เช่น กระทรวงยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และในวันนี้ก็ได้เริ่มต้นกับสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า จึงคาดว่าหากดำเนินการวิจัยสำเร็จจะสามารถนำมาเชื่อมโยงปัญหาที่เกิดขึ้นและนำมาพิจารณาต่อได้

อาจารย์สุกรีชัย งามชื่นสุวรรณ

คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ปัญหาเรื่องการแข่งขันทางการค้าในส่วนภูมิภาคกับส่วนกลางมีความแตกต่างกันโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ชายแดนประเทศที่จะมีเรื่องการค้าชายแดนและบริบทที่อาจจะเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง โดยหากมีงานวิจัยร่วมกันเพื่อศึกษาประเด็นในแต่ละภูมิภาคว่ามีความแตกต่างกันอย่างไรจะเกิดประโยชน์เป็นอย่างมาก

ทั้งนี้ ในอนาคตกฎหมายการแข่งขันทางการค้าน่าจะมีการเรียนการสอนหรือกระตุ้นในระดับบัณฑิตศึกษาให้มากขึ้นได้เช่นเดียวกับในประเทศเยอรมัน การมีหลักสูตรปริญญาโทเฉพาะด้านกฎหมายการแข่งขันทางการค้า ซึ่งไม่ใช่การเรียนแค่เรื่องกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่จะเรียนเรื่องเศรษฐศาสตร์ด้วย ซึ่งในอนาคตจะพยายามผลักดันให้เป็นการศึกษาแบบดังกล่าว อีกทั้ง เรื่องการบังคับใช้กฎหมายอาจเป็นเหมือนคำถามเรื่องไต่ถามข้ออะไรเกิดก่อนเช่นเดียวกันการบังคับใช้กฎหมายที่อาจไม่ได้มีมากนัก ซึ่งอาจสาเหตุจากการที่ผลิตนักกฎหมายการแข่งขันทางการค้ายังไม่เพียงพอ รวมถึงต้องการให้มีกิจกรรมที่กระตุ้นนักศึกษาให้เห็นความสำคัญของกฎหมายการแข่งขันทางการค้าเพิ่มขึ้น โดยอาจอยู่ในรูปแบบของการจัดการแข่งขันศาลจำลอง (Moot court) ในประเด็นเรื่องการแข่งขันทางการค้าที่จะเปิดพื้นที่ให้สามารถถกเถียงกันได้อย่างสนุกสนาน ซึ่งนักศึกษาก็สามารถค้นคว้าเพิ่มเติมและเรียนรู้ในการหาเหตุผลมาแลกเปลี่ยนกันในการแข่งขันได้

อย่างไรก็ดี ผู้ประกอบธุรกิจในพื้นที่ซึ่งไม่มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายการแข่งขันทางการค้า ซึ่งภารกิจหนึ่งของมหาวิทยาลัยคือการบริการวิชาการในแง่ของนิติศาสตร์ โดยการทำให้ประชาชนมีความรู้ ซึ่งความร่วมมือนี้จะมีส่วนช่วยให้บุคคลทั่วไปตระหนักรู้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าเพิ่มมากขึ้น โดยอาจเป็นรูปแบบออนไลน์หรือจะเป็นการจัดอบรมเฉพาะกลุ่มก็ได้

ดร.เบญจวรรณ ตั้งสถาพรพันธ์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา
และอาจารย์พิเศษ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กรณีเรื่องการฝึกอบรมระหว่างองค์กรบังคับใช้และนักวิชาการต่าง ๆ ในภูมิภาค หรือประเทศใกล้เคียง จะเป็นเรื่องที่ดีที่จะนำมาพัฒนากฎหมายและพัฒนาแนวปฏิบัติต่าง ๆ ได้ ส่วนการสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าในการสนับสนุนสถาบันการศึกษาอาจเป็นเรื่องของข้อเท็จจริงหรือกรณีศึกษา และอาจมีรายละเอียดข้อมูลส่วนบุคคลของผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่ยื่นข้อมูลเข้ามาด้วย เพื่อให้นักศึกษาและอาจารย์ได้ศึกษาเชิงลึกในภาคปฏิบัติมากขึ้น

ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ยังมีระบบการติดต่อกับหน่วยงานต่างประเทศที่สามารถปรึกษาได้หลายแห่ง ก็อาจจะรวมประเด็นปัญหาต่าง ๆ และจัดทำเป็นลักษณะคำถามคำตอบหรือลักษณะการอบรมภาคธุรกิจหรือที่ปรึกษากฎหมาย เพื่อที่จะช่วยลดภาระงานของบุคลากรในองค์กร เช่น ประเด็นการรวมธุรกิจ在不同ประเทศ บริษัทในเครือ在不同ประเทศจำเป็นต้องมาขออนุญาตในประเทศอีกหรือไม่ ซึ่งอาจจะมีบริษัทที่ปรึกษากฎหมายมีความสงสัยในประเด็นดังกล่าว จึงจำเป็นต้องขอคำปรึกษา แต่หากมีการฝึกอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันก็จะเป็นเรื่องที่ดี

คำถาม-คำตอบ และข้อเสนอแนะ

คำถาม

นายอัศวพล ฮวบเจริญ

ผู้อำนวยการฝ่ายกิจการต่างประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดสำหรับการจัดทำหลักสูตร Double degree (ปริญญาควบ) ของด้านกฎหมายการแข่งขันทางการค้า เนื่องจากการปฏิบัติงานด้านการแข่งขันทางการค้าจำเป็นต้องมีความเข้าใจทั้งด้านนิติศาสตร์และด้านเศรษฐศาสตร์

คำตอบ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชัย วิสุทธีศักดิ์

คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ทางคณะนิติศาสตร์เคยหารือกับคณะเศรษฐศาสตร์ในการจัดทำหลักสูตรเป็น Double degree โดยหลักสูตรดังกล่าวจะสามารถจบการศึกษาได้ในระยะเวลา 5 - 6 ปี แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือนักศึกษาขอเลือกเป็นหลักสูตรปกติ โดยกรณีของออสเตรเลียนั้นผู้ที่เรียนหลักสูตร Double degree สามารถจบการศึกษาได้ภายใน 4 - 5 ปี แต่คณะนิติศาสตร์ในประเทศไทยถูกกำหนดขอบเขตโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) แต่ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาได้มีความพยายามที่จะแยกคณะนิติศาสตร์ออก อย่างไรก็ตาม ด้วยสภาพการณ์ในปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดทำหลักสูตรนี้ ซึ่งกำลังอยู่ระหว่างดำเนินการจัดเตรียม โดยอาจต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือองค์กรอื่นเข้ามาร่วมในกระบวนการเรียนการสอน เนื่องจากศักยภาพและความพร้อมในปัจจุบันยังไม่สามารถทำตามวัตถุประสงค์ในการเป็นหลักสูตร Double degree ที่คาดหวังไว้ได้

นอกจากนี้ ยังมีแนวคิดของหลักสูตร Double degree ในรูปแบบของบัณฑิตที่จบการศึกษาจากคณะนิติศาสตร์หรือคณะเศรษฐศาสตร์ แล้วสามารถเข้าศึกษาต่อในอีกสาขาได้ โดยใช้ระยะเวลา 3 - 4 ปี ซึ่งหากเป็นไปได้ก็น่าจะเป็นประโยชน์ต่อระบบการศึกษาของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เพราะว่านักกฎหมายมักจะเน้นแต่หลักการทางกฎหมาย แต่ศาสตร์อื่นเวลาปฏิบัติงานก็จะพบปัญหาที่ไม่เข้าใจหลักกฎหมายเช่นกัน จึงคาดว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาและสามารถทำให้เห็นมุมมองของการกำกับดูแลของรัฐด้วยกฎหมายกับตลาดมากยิ่งขึ้น

รองศาสตราจารย์ วณิดา แสงสารพันธ์

รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

หลักสูตรกฎหมายได้สอดแทรกอยู่ในทุกศาสตร์ ซึ่งนักศึกษากฎหมายจะสามารถเลือกศึกษาต่อในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกในสาขาอื่นได้หลากหลายและเพิ่มทางเลือกในการทำงานมากขึ้น โดยมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้เริ่มจัดทำหลักสูตรในลักษณะที่คล้ายกับ Double degree ขึ้น แต่ยังไม่ได้ใช้ชื่อหลักสูตรดังกล่าวเนื่องจากติดข้อบังคับของมหาวิทยาลัยในการจัดการสอนแบบ Double degree ซึ่งยังไม่สามารถทำได้ แต่โครงการนาร่องที่ได้ดำเนินการไปนั้นจะเป็นการเรียนในระดับปริญญาตรีของคณะนิติศาสตร์เป็นเวลา 4 ปีและระดับปริญญาโทของคณะอื่นเป็นเวลา 1 ปี

รองศาสตราจารย์ วนิดา แสงสารพันธ์ (ต่อ)

รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

โดยคณะแรกในโครงการดังกล่าวคือคณะรัฐประศาสนศาสตร์ เนื่องจากเป็นศาสตร์ที่ใกล้เคียงที่สุด โดยหลักสูตรปริญญาโทของคณะรัฐประศาสนศาสตร์จะใช้เวลา 2 ปี ดังนั้น นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในโครงการจะต้องเริ่มเรียนรายวิชาที่เป็นหลักสูตรของคณะรัฐประศาสนศาสตร์แล้วจะจบในปีที่ 5 ก่อนภาคฤดูร้อน ซึ่งโครงการดังกล่าวมีชื่อว่า “โครงการต่อยอดการศึกษาแบบก้าวหน้าของนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น”

โครงการต่อมาที่กำลังดำเนินการอยู่ จะเป็นความร่วมมือกับคณะบริหารธุรกิจ ในการผลิตนักกฎหมายที่มีมุมมองทางธุรกิจในลักษณะการเป็นผู้ประกอบธุรกิจหรือสามารถจัดการทางธุรกิจได้ ซึ่งต้องมีการสอบคัดเลือกต่างหาก เพื่อคัดเลือกนักศึกษาที่สนใจและมีความพร้อมในหลักสูตรดังกล่าว ซึ่งนักศึกษาสำเร็จหลักสูตรดังกล่าว จะได้รับวุฒิ MBA (Master of Business Administration) ภายในสี่ปีครึ่งหรือไม่เกินห้าปี นอกจากนี้ แผนการในระยะต่อไป จะเป็นความร่วมมือกับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ในการจัดทำหลักสูตรที่จะได้รับวุฒินิติศาสตรบัณฑิตในระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นและวุฒินิติศาสตรมหาบัณฑิตในระดับปริญญาโทจากนิด้าพร้อมกัน โดยโครงการดังกล่าวอยู่ในช่วงดำเนินการรับสมัครนักศึกษาใหม่ในปีการศึกษาหน้า

อาจารย์สุกรีชัย งามชื่นสุวรรณ

คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีนโยบายในการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่าง 5 วิทยาเขต โดยมีจุดเด่นในหลักสูตรปริญญาตรีสาขากฎหมายอิสลามในวิทยาเขตปัตตานี ซึ่งเป็นการออกแบบหลักสูตรร่วมกับคณะวิทยาการอิสลามในการเปิดหลักสูตรให้นักศึกษาที่จบปริญญาตรีกฎหมายอิสลามมาศึกษาต่อที่คณะนิติศาสตร์อีก 1 ปี โดยนักศึกษาจะได้รับปริญญาตรีสาขานิติศาสตร์อีก 1 ใบ แต่จะต้องเรียนรายวิชากฎหมายไทยบางส่วนก่อนเข้าเรียนนิติศาสตร์เพิ่มเติม หลักสูตรนี้จึงใช้เวลา 5 ปี สำหรับปริญญาตรี 2 ใบ

นอกจากนี้ยังเคยพยายามทำความร่วมมือกับคณะเศรษฐศาสตร์ แต่รายวิชาของทั้งสองคณะมีจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถเทียบโอนกันได้ และหากนำทั้ง 2 หลักสูตรมารวมกัน จะใช้เวลาศึกษาประมาณ 6 ปี จึงไม่เป็นที่สนใจ โดยวิธีแก้ไขอาจจัดเป็นหลักสูตรปริญญาตรีควบปริญญาโท ซึ่งอาจกำหนดให้นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการต้องลงวิชาเศรษฐศาสตร์ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไประหว่างศึกษาในระดับปริญญาตรีมาก่อน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ วาภิณพงศ์พันธ์
รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีการหารือเกี่ยวกับหลักสูตร Double degree มาโดยตลอด แต่มีข้อจำกัดในหลายด้าน ซึ่งในปัจจุบันได้มีการจัดหลักสูตรสำหรับผู้ที่จะจบปริญญาสาขาอื่น มาศึกษาต่อในหลักสูตรภาคบัณฑิต โดยนิสิตกลุ่มนี้จะมีประสบการณ์และความรู้ในศาสตร์ที่ได้ศึกษามาทำ ความเข้าใจกับกฎหมายการแข่งขันทางการค้าได้ชัดเจนกว่านิสิตในภาคปกติ ทั้งนี้ในอนาคต สถาบันการศึกษา หลายแห่งจะต้องคำนึงว่าจะทำอย่างไรเพื่อสร้างให้บัณฑิตมีความรู้รอบด้าน ไม่ใช่เพียงด้านกฎหมายแต่เพียง อย่างเดียว

ดร.เบญจวรรณ ตั้งสภาพรพันธ์
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา
และอาจารย์พิเศษ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สิ่งสำคัญคือการพิจารณาที่วัตถุประสงค์เป็นหลักว่าคาดหวังจะนำความรู้ด้านธุรกิจหรือด้านเศรษฐศาสตร์ ไปใช้ต่อยอดในด้านใด หากเพื่อให้เข้าใจกฎหมายการแข่งขันทางการค้าหรือกฎหมายธุรกิจได้ดีขึ้น ก็อาจไม่จำเป็นต้อง เรียนถึงระดับปริญญา เพราะอาจมีค่าใช้จ่ายสูง รวมถึงผู้ที่สนใจหลักสูตรนี้ก็อาจมีจำนวนไม่มากอีกด้วย แต่ถ้าเป็นกรณีผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเลือกเฉพาะทางจบปริญญาโทแล้ว อาจพิจารณาเป็น Double degree ในระดับ ปริญญาโทอาจเกิดประโยชน์มากกว่า เนื่องจากตัดสินใจแล้วว่าต้องการเชี่ยวชาญด้านกฎหมายการแข่งขันทางการค้า

ข้อเสนอแนะ

อาจารย์ ดร.อภิรดี สปริงออล

อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

1. ในส่วนของอาจารย์ สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า อาจจัดให้มีการประชุมทางวิชาการขึ้น เพื่อกระตุ้นให้เกิดการศึกษาต่อยอดในด้านการแข่งขันทางการค้า โดยทางสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขัน ทางการค้าจะเป็นเจ้าภาพหลักร่วมกับมหาวิทยาลัยในความร่วมมือเป็นเจ้าภาพร่วม ซึ่งจะเวียนผลัดเปลี่ยนกัน ไปทุกปี โดยจะช่วยกระตุ้นให้แต่ละมหาวิทยาลัยมีการพัฒนาองค์ความรู้และผลงานวิชาการสำหรับนำเสนอ ในการประชุมในแต่ละปี รวมถึงอาจจะมีการตีพิมพ์ผลงานวิจัยเพื่อนำเสนออีกด้วย
2. ในส่วนของนักศึกษา ควรมีกิจกรรมที่ช่วยสร้างเครือข่ายตั้งแต่ระดับนิสิตนักศึกษาที่สนใจกฎหมายการแข่งขัน ทางการค้า โดยอาจจัดการแข่งขันศาลจำลอง (Moot court) หรือเป็นการเข้าค่ายด้านการแข่งขันทางการค้า (Competition camp) แล้วมีกิจกรรมปิดท้ายด้วยศาลจำลอง

ภาคผนวก

การประชาสัมพันธ์ และการประเมินผล

การประชาสัมพันธ์

การจัดงานในครั้งนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากฝ่ายสื่อสารองค์กร ในการจัดทำโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์และประชาสัมพันธ์ผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจของ สทศ. นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดไลฟ์สดผ่านเฟซบุ๊กไลฟ์สดริมมิ่ง (FB Live) ตลอดช่วงพิธีลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือและช่วงการเสวนาทักษะการอีกด้วย โดยมีผู้รับชมสดกว่า 35 คน และได้รับการรับชม (View) อย่างต่อเนื่องกว่า 942 ครั้ง รวมทั้ง ได้รับการแชร์ต่อ (Share) กว่า 32 ครั้ง

การประเมินผล

การจัดงานพิธีลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือด้านการแข่งขันทางการค้าระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ากับ สถาบันการศึกษา (13 แห่ง) และงานเสวนาทักษะการได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี โดยสรุปผลการตอบรับในการจัดงานดังกล่าว แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1) **จำนวนผู้เข้าร่วมงาน** มีจำนวน 85 คน

2) **จำนวนการรับชมอย่างต่อเนื่อง** รวมทั้งสิ้นกว่า 942 ครั้ง

3) **ร้อยละความรู้ความเข้าใจ**เกี่ยวกับกฎหมายการแข่งขันทางการค้า แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการสอนกฎหมายการแข่งขันทางการค้าและการเป็นศูนย์กลางเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการแข่งขันทางการค้าในระดับภูมิภาค เพิ่มขึ้น ร้อยละ 92

วิดีโอการจัดงาน

ภาคผนวก

ประมวลภาพ

MOU

ฝ่ายเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วม
สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

โทร 0 2199 5411

อีเมล Advocacy@otcc.or.th